

Jul i den gamle skole

I de allerfleste byer ligger der et hus, der engang var skole, men som nu bare er et almindeligt hus, måske med store vinduer og højt til loftet, måske med lave ruder og stråtag. Måske kender du nogen, der bor i sådan en gammel skole? Eller bor der måske selv?

Denne historie handler om to børn, der gik i sådan en skole i gamle dage.

De hed Gerda og Ejnar og boede i en lille by, der hed Moselund. Deres far arbejdede med at skære tørv i mosen om sommeren, og det gjorde deres mor også. Selv hjalp de også til, skønt de kun var 9 og 10 år.

Men om vinteren var der ikke rigtigt noget arbejde; deres far ryddede sne, hvis der kom noget, men det gav ikke ret mange penge; vinteren var en meget fattig tid for dem, der arbejdede i tørvemosen, og de skyldte hos købmanden.

Selv om det var fattigt hjemme hos Gerda og Ejnar, havde de det godt. Deres mor kunne lide at synge og var god til at fortælle historier, bedre end både præsten og læreren til sammen. Og når hun fortalte bibelhistorie, sluttede hun altid med at sige, at man aldrig vidste, om det var Jesus, man havde foran sig, når man mødte én, for Jesus møder man altid i de andre. Og at man gjorde klokest i at behandle alle, som om de var Jesus selv. Selv om det godt kunne være svært at huske.

Og Gerda og Ejnar snakkede tit om, når de gik fra skole, at det kunne være godt, hvis deres lærer også havde vidst det. Han behandlede nemlig kun andre, som om de måske var Jesus, når det var voksne eller børn, hvis forældre ikke var fattige. Og de kunne gå og fantasere om, hvordan læreren måske ville møde Jesus og behandle ham rigtig dårligt, fordi han var fattig. Og så ville Jesus sige: -Ved du hvem jeg er? Og give ham en endefuld, selv om det - så vidt de vidste - normalt ikke var noget, Jesus gjorde. Men han kunne jo gøre en undtagelse med deres lærer denne ene gang.

-

Midt i december var Gerda og Ejnar på vej til skole. Det havde sneet, og vejene var herligt glatte. Man kunne tage tilløb og kure hen ad den sneblanke flade på sine træsko. Og deres far havde arbejde i dag. De gik og talte om juleaften, om risengrøden og æbleskiverne, og om at lærerne havde lovet dem pebernødder i dag.

De var omkring en halv kilometer fra skolen, da de fik øje på noget mærkeligt mørkt i kanten af vejen. Det viste sig at være en gammel kone, der var faldet. Hun havde været hos købmanden fra morgenen af. Da Gerda og Ejnar havde hjulpet hende på højkant, kunne de se, at hun haltede lidt. - Skal vi følge dig hjem? spurgte Gerda, og fik straks en albue i siden af Ejnar - for sæt nu de kom for sent i skole. Det ville læreren ikke bryde sig om. Men nu havde Gerda sagt det, og konen blev så glad. Hun boede heldigvis i retning mod skolen. Men hvor gik det langsomt! Gerda og Ejnar kunne have gået vejen selv mindst dobbelt så hurtigt. Endelig var de ved hendes hus. De hjalp hende ind, og hun takkede så hjerteligt, selv om hun tilføjede, at de vist måtte være en undtagelse. Børn var jo langt fra så velopdragne nu, som i gamle dage. -

De løb det sidste stykke til skolen. Og kom for sent. Læreren skældte meget ud og gav dem et dask over fingrene med linealen. Det gjorde særlig ondt, når fingrene var kolde. Og pludselig opdagede Gerda, at hun havde tabt sin ene vante. Hele timen sad hun og tænke på den vante, mon den lå på vejen, så at de kunne finde den, når de gik tilbage? Og hvordan skulle hun klare sig gennem vinteren med kun én vante? Den var fra i år, og hun var klar over, at mere end ét par vanter om året kunne det umuligt blive til. Og hvordan skulle man bygge en snemand eller lave snebolde med kun én vante? Det ville blive meget koldt.

Men så kom hun til at tænke på, at det jo var i dag, de skulle have pebernødder, og så gik det nok med den vante.

Pebernødderne fik de, lige før de skulle hjem. De sad på deres bænke, mens læreren gik rundt med kagedåsen. Da han kom til Gerda og Ejnar, gik han forbi. - Man kan ikke få pebernødder, når man kommer for sent, forklarede han, så lærer man det jo aldrig. Gerda begyndte at snøfte, men Ejnar knyttede næverne og gjorde sit ansigt hårdt.

Du kunne bare have ladet være med at sige det til konen i morges, sagde han, da de gik hjem, så havde vi også fået pebernødder. - Gerda sagde ingenting, og de fortalte heller ikke noget, da de kom hjem; vanten så hun ikke noget til.

Det blev bidende koldt de følgende dage, Gerda måtte gå med den ene hånd inde i ærmet for at holde varmen, trøjen var i det mindste, så det var ikke let.

Så blev det sidste dag før jul. De skulle begynde i kirken og siden over i skolestuen og høre historie. Der var så fint i kirken, skønt jo præsten ikke fortalte julens historie halvt så godt som deres mor.

I skolestuen var der vist lagt ekstra tøv i kakkellovnen. Læreren læste den skrækkeligt sørgelige historie om den lille pige med svovlstikkerne for dem, men førend han var kommet ret langt i den, måtte alle børnene hen og kikke ud ad vinduet. Der var kørt en bil op foran skolen. Der var ellers ikke nogen i hele sognet, der havde en bil. Læreren holdt op med at læse og kunne ligesom børnene iagttage en mand i lang, sort frakke og med hat, som man brugte det inde i byen, stå ud af bilen. Han gik hen mod døren til skolen. Læreren lagde bogen og sagde til børnene, at de vist fik fint besøg, selv om han ikke helt vidste, hvem det var. Men i hvert fald skulle børnene rejse sig, når gæsten trådte ind.

Aldrig så snart havde den fremmede banket på, førend læreren fór hen og åbnede døren for ham. Den fremmede tog hatten af, og børnene kunne se, at læreren genkendte ham; børnene anede ikke, hvem han var. Det er vores undervisningsminister sagde læreren med forventning og undren i stemmen. Ham, der var undervisningsministeren sagde, at børnene gerne måtte sætte sig. - Læreren mærkede glæden bølge i kroppen, endelig var der nogen, der havde lagt mærke til en arbejdsom landsbylærers ydmyge arbejde - kan hende han kom med et ridderkors.

Men det, den fremmede tog op af lommen, lignede ikke et ridderkors. Det var gråt og hvidt. Han holdt det frem og sagde: -Er der nogen der har tabt en vante.

Gerda turde ikke sige noget, men til sidste rakte Ejnar hånden op.

- Det er min søsters, sagde han, hun tabte den den dag, vi kom for sent og ikke fik pebernødder, fordi vi havde hjulpet en gammel kone hjem, der var faldet.

Han kunne se på læreren, at han ikke skulle have sagt det med pebernødderne, og han mærkede, at han blev helt rød i hovedet.

Ja, man...begyndte læreren og kom ikke længere.

For den fremmede holdt vanten højt op og sagde, at han havde fundet den hos sin gamle tante, som han altid besøgte her til jul, når han skulle fra København til Viborg. Hun havde fortalt om de to gode børn, men var meget ked af det med vanten. Der var nok én der frøs; selv gik hun så dårligt, så han havde lovet hende at gå hen i skolen og finde de to, der havde hjulpet hende.

Læreren skrumpede ligesom ind under det alt sammen. Og da undervisningsministeren vendte sig mod ham og spurgte, om han ikke lige måtte køre de to hjælpsomme børn hjem i sit automobil som tak - de kunne vel godt få fri? nikkede han bare.

Der blev røre i Moselund, da Ejnar og Gerda kom kørende hjem fra skole siddende på bagsædet af en skinnende sort bil, endda før det havde ringet ud.

Deres mor tog bestyrtet imod dem.

- Hvad er der dog sket? Spurgte hun. Har I lavet noget galt?

-Tværtimod, sagde Gerda, vi har lavet noget godt. Vi har mødt en gammel kone og ladet som om hun var Jesus, ligesom du har lært os.

-Og så bliver man kørt hjem fra skole i en bil? Sagde moderen vantro.

-Åbenbart, sagde Ejnar, men man skal nok ikke regne med, at det sker hver gang.

Og sådan blev det jul hos Ejnar og Gerda med æbleskiver og risengrød, ja endda med mandler og chokolade. For da Gerda tog sin ene vante på, lå der en pengeseddel i den, så de kunne betale regningen hos købmanden og mere til. Og hele julen fortalte Gerda og Ejnars mor om sine mageløst gode børn, så at de til sidst måtte afbryde hende.

- Godt julen ikke varer til påske, så ville du ende med at fortælle, at vi var blevet kørt hjem af kongen i en guldkaret.